

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav asijských studií

Bakalářská práce

Krajní levice v meziválečném Japonsku: Příčiny společenského odmítnutí

Extreme Left in the Interwar Period in Japan: Causes of Societal Refusal

Marek Hradecký

Praha 2023

Vedoucí práce: Mgr. David Labus, Ph.D.

Poděkování

Rád bych poděkoval Mgr. Davidu Labusovi, Ph.D. za pomoc a vedení při výběru tématu práce a Bc. Kláře Mentzlové za cenné rady ke grafické úpravě textu.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny využití prameny a publikace, a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 1.1.2023

Marek Hradecký

Abstrakt:

Cílem bakalářské práce je popsat vývoj krajní levice v meziválečném Japonsku a identifikovat příčiny jejího společenského odmítnutí. První část práce se zabývá chronologickým popisem vývoje krajní levice, především Japonské komunistické strany. Druhá část popisuje jednotlivé vnitřní a vnější faktory, které pracovaly na pozadí vývoje hnutí. V závěru jsou tyto faktory a faktory vyplývající z chronologie analyzovány v rámci jejich důležitosti v celkovém neúspěchu krajně levicového hnutí.

Klíčová slova: krajní levice, komunismus, anarchismus, socialismus, státní ideologie, kokutai, demokracie Taišó

Abstract:

The purpose of this bachelor's thesis is to analyse the development of the far left in inter-war period Japan and identify the causes of its' societal refusal. First part of the thesis is focused on chronological description of the development of far-left movement, especially that of the Japanese Communist Party. In the second part individual factors working outside and inside of the movement's development are described. In conclusions, these factors are evaluated based on their importance in the failure of the far-left movement.

Key words: far left, communism, anarchism, socialism, state ideology, kokutai, Taisho democracy

Obsah

1	Úvod.....	6
2	Založení komunistické strany	8
2.1	Počátky socialistického hnutí.....	8
2.2	Cesta k první straně.....	10
2.3	Rozpad strany.....	16
3	Demokratizace a znovuzaložení strany.....	20
3.1	Legální proletářské strany	20
3.2	Jamakawaismus a fukumotoismus	22
3.3	Rónóha	24
3.4	Volby 1928 a potlačení komunistických organizací	25
4	Ústup do ilegality a organizační rozklad.....	28
4.1	Obnova fungování strany a odborové organizace	28
4.2	Volby 1930 a nové vedení.....	29
4.3	Politické procesy a rozpad hnutí	31
5	Organizační problémy hnutí.....	34
5.1	Nezkušené revolucionáři a absence silného vůdce	34
5.2	Hnutí zdola.....	36
5.3	Vliv kominterny	37
6	Stát a společnost.....	39
6.1	Policejní represe a násilí.....	40
6.2	Legislativa a ideologie	40
7	Závěr	42
8	Zdroje.....	44
8.1	Knižní zdroje.....	44
8.2	Články	44
8.3	Webové stránky.....	45

1 Úvod

Japonská komunistická strana (dále JKS) minulý rok oslavila 100 let od svého založení v roce 1922. S volebním výsledkem 7,25 %, více než čtyřmi miliony hlasů při volbách do dolní komory v roce 2021 stojí jako výrazný hráč na poli japonské politiky. Strana se také prezentuje jako nejstarší současná politická strana, jelikož jako jediná vykazuje přímou kontinuitu z předválečné doby. Ačkoliv strana dávno zavrhlá své kořeny v politickém radikalismu, svoji předválečnou historii nezapírá, třebaže problematičtější části této historie výrazně zlehčuje.

V projevu k stoletému výročí předsedy strany Šiia Kazua (志位和夫 1954-) je komunistické hnutí prezentováno jako neochvějná opozice císařskému systému, který byl v moderní historii Japonska symbolem společenského utlačování. Šii v projevu připomíná mučedníky a bojovníky komunistického hnutí, kteří navzdory tvrdé represi vytrvale bojovali za osvobození japonského lidu.¹ Tato interpretace, jakkoliv zjednodušená, je do velké míry přesná. Meziválečné komunistické hnutí tvrdohlavě pochodovalo proti proudu politického systému doby. Mnoho představitelů obětovalo svoji svobodu či život, jenom aby se ve výsledku hnutí setkalo s tvrdým potlačením ze strany státu a celospolečenským odmítnutím.

Předmětem práce jsou příčiny, které vedly k tomuto odmítnutí. První část práce se zabývá popisem vývoje hnutí v první polovině dvacátého století, převážně během dvacátých let. Středobodem tohoto zkoumání je komunistická strana, která v meziválečné historii byla jedinou politickou organizací zastupující radikální levice. Skrze tento výklad se pokusím ilustrovat myšlenkový a materiální základ hnutí a podmínky, ve kterých existovalo, a které eventuelně napomohly jeho neúspěchu. V druhé části práce se pokusím popsat několik vnitřních a vnějších faktorů, které bránily hnutí v prosazení, převážně problémy organizace hnutí a společenské podmínky doby. V závěru práce se pokusím identifikovat, jakou roli tyto faktory hrály ve společenském odmítnutí hnutí.

---

¹ Anglický překlad projevu dostupný v „Talking About the 100-Year History and Program of the Japanese Communist Party“, navštíveno 1.1.2023, <https://www.jcp.or.jp/english/jcpcc/blog/2022/09/jcp100-year.html>.

Pro vypracování práce první části jsem primárně čerpal z monografie historie JKS *The Japanese Communist Party* od George Beckmanna a Gendžiho Okuba, případně *The Japanese Communist Movement: 1920-1966* od Roberta Scalapina, které podrobně popisují fungování levicových organizací. K bližšímu pochopení meziválečné marxistické teorie posloužila kniha Germaine Hostonové *Marxism and the Crisis of Development in Prewar Japan*. K pochopení jednotlivých problematik v druhé části práce jsem využil několik článků zabývajících se konkrétními fenomény.

V přepisu japonských slov a jmen využívám českou transkripci a jména jsou uvedena v pořadí příjmení – vlastní jméno.

2 Založení komunistické strany

2.1 Počátky socialistického hnutí

Počátky socialismu v organizované podobě se v Japonsku objevují až po První čínsko-japonské válce společně se založením Společnosti pro studium socialismu (*šakaišugi kenkjūkai* 社会主義研究会). Hodnotově tehdejší socialismus zastával ideály křesťanského humanismu, sociální demokracie a pacifismu.² Vliv křesťanství na počátcích socialistického hnutí reflektuje i první pokus o založení Sociálně demokratické strany (*šakai minšútó* 社会民主党) v roce 1901, u jejíhož založení stáli Abe Isó (阿部磯 1865-1949), Katajama Sen (片山潜 1859-1933), Kawakami Kijoši (河上清 1873-1949), Kinošta Naoe (木下尚江 1869-1937), Nišikawa Kódžiró (西川光二郎 1876-1940) a Kótoku Šusui (幸徳秋水 1871-1911), všichni průkopníci socialistického myšlení a, až na posledního zmíněného, všichni křesťané.³

Politický program první sociálně demokratické strany se zavazoval k překonání rozdílů mezi chudými a bohatými a k propagaci pacifismu. V každém případě stát nebyl připravený vpustit socialisty do politické arény a hned po založení dostala policií strana nakázáno se rozpustit. Podobnému osudu čelily i první pokusy o organizování odborů, o které byl akorát chabý zájem ze strany společnosti a byly potlačovány policií a legislativou.⁴ Socialisté tak mohli působit na počátcích dvacátého století pouze v akademické sféře.

V tomto období se začali socialisté více profilovat. Zatímco Abe nebo Kinošta zůstali v mezích sociální demokracie, další jako Kótoku, Sakai Tošihiko (堺利彦), Jamakawa Hitoši (山川均 1880-1958), Arahata Kanson (荒畑寒村 1887-1981) nebo Ósugi Sakae (大杉栄 1885-1923) začali přebírat revoluční myšlenky marxismu a anarchosyndikalismu. Nedá se však zatím mluvit o jednoznačné ideologické klasifikaci. Kromě už tehdy radikalizovaného Kótokua ostatní zatím nebyli revolucionáři a stále koketovali s myšlenkou parlamentarismu. Ačkoliv přímou akci kategoricky neodmítali, jednak neměli představu, jak by

---

² George M. Beckmann and Okubo Genji, *The Japanese Communist Party* (Stanford: Stanford University Press, 1969), str. 1

³ Tamtéž, str. 2-3

⁴ Zákon zabývající se mimo jiné odborovými aktivitami je zákon o policejním pořádku (čian keisatsu hó 治安警察法) z roku 1900, který v článku 17 zakazuje organizaci stávek.

taková revoluce měla vypadat, a zároveň pro ně marxismus představoval spíše pouhý teoretický rámec, ve kterém mohli rozvíjet své myšlenky.⁵

Během vlády kabinetu Saiondžiho Kinmočiho (西園寺公望 1849-1940) podmínky dovolily socialistům založit v roce 1906 Japonskou socialistickou stranu (*nihon šakaitó* 日本社会党). Zde se však v praxi projevil neduh, který sužoval a do jisté míry definoval celé levicové hnutí. Program strany deklaroval za cíl dosažení socialismu „v mezích zákona“. Uvnitř strany v podstatě hned od založení propukl mocenský boj a sílící anarchosyndikalistické frakci pod vedením Kótokua, která volala po přímé akci, se podařilo z programu spojení „v mezích zákona“ vyřadit. Nakonec se sice moc udržela v rukou umírněné frakce Sakaie, ale to už bylo pramálo platné. Vláda stranu následující rok zakázala.⁶ Je málo pravděpodobné, že by socialistická strana v té době přežila o moc déle, ale jedno je zřejmé – frakcionalismus a vnitřní rozpory daly vzniknout zámince stranu zrušit.

Život se pro socialisty následně stal velmi obtížným. Ve svém druhém angažmá jakožto premiér Kacura Taró (桂太郎 1848-1913) proti socialistům tvrdě zakročil. Troufalce, kteří veřejně hlásali socialismus, potkalo hromadné zatýkání a situace vyvrcholila v roce 1911 popravou Kótokua a jedenácti dalších za účast na konspiraci provést atentát na císaře.⁷ Sakai, Jamakawa, Arahata a Ósugi, jakožto další prominentní radikálně smýšlející socialisté, se pravděpodobně implikaci v pokusu vyhnuli jenom díky tomu, že už dávno byli za mřížemi kvůli účasti na demonstraci. Každopádně se Kacurovi podařilo celou levici zdiskreditovat – socialisti se buď museli z veřejného života stáhnout, nebo utéct do zahraničí.⁸ Pro levici tak nastalo na dalších pět let takzvané *Období zimy* (社会主義運動の冬).

Během těchto let radikálové nemají moc příležitostí veřejně konat. Například Ósugi a Arahata zkoušeli publikovat periodika nebo zakládat spolky, ale konstantní dohled policie jim dlouhodobě činnost nedovolila.⁹ Na druhou stranu v

---

⁵ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 5-6

⁶ Tamtéž, str. 6-7

⁷ Tamtéž, str. 7

⁸ Jedním z těchto utečenců, který už se do své rodné země nikdy nevrátil, ale během svého pobytu v USA konvertoval ke komunismu a v budoucnu sloužil jako důležitá spojka japonských komunistů s kominternou, byl Katajama Sen. Robert A. Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966* (University of California Pre Berkeley: University of California Press ss, 1967), str. 6-9

⁹ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 11-12

odborovém hnutí se podařil průlom. V roce 1912 je založena *Júaikai* (友愛会), zprvu malá skupina intelektuálů a dělníků s cílem rozšířit politické povědomí mezi dělníky, která se nakonec rozrostla do celonárodní organizace sdružující regionální odbory. Jejím zakladatelem byl Suzuki Bundži (鈴木文治 1885-1946), křesťanský humanista a reformista, který odmítal revoluční činnost a prosazoval dosahování cílů legální cestou.¹⁰ *Júaikai* se angažovala i politicky jako součást hnutí za všeobecné volební právo a lobovala za legalizaci odborů.¹¹

Hegemonie sociálních demokratů v *Júaikai* však neměla dlouhého trvání. Ruská revoluce v zahraničí a nepokoje na domácí scéně, jako byly rýžové bouře, na konci druhé dekády dvacátého století dodaly životaschopnost radikálům a rozdělily socialistické hnutí. V rámci organizace začaly sílit marxistické a anarchistické nálady a společně se zhoršující se ekonomickou situací poválečné deprese sílil vliv radikálních frakcí. Přes prvotní úspěchy sociálních demokratů udržet pořádek a jednotu nakonec v *Júaikai* převládl frakcionalismus, který permanentně rozdělil odborové hnutí napříč politickým spektrem.¹²

2.2 Cesta k první straně

Sílící socialistické hnutí koresponduje s liberalizací politického života na přelomu desetiletí. Byrokraté a státníci *genró* částečně přišli o svojí politickou moc ve prospěch stranických politiků, na univerzitách rozkvétá liberální myšlení a ve společnosti se proliferyjí názory liberálů, jako byl Jošino Sakuzó (吉野作造 1878-1933). Nový společenský vývoj však nutně neznamenal širší manévrovací prostor pro socialisty, především pak ty radikální. Přestože nově moc ležela hlavně v rukou moderních politiků a kapitalistů, staré struktury zdaleka nevymizely a mezi starou i novou vládnoucí elitou panovala názorová shoda, že síla národa a jeho ekonomický úspěch závisí na spolupráci celé společnosti.¹³ Tento princip je jen těžko slučitelný s idejemi třídního boje socialistického hnutí, a i když se sociální demokraté v následujících letech projeví jako velmi ochotní se státním aparátem

---

¹⁰ Gino Piovesana, "Men and Social Ideas of the Early Taisho Period," *Monumenta Nipponica* 19, no. 1/2 (1964): str. 112-113

¹¹ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 21

¹² Tamtéž, str 23-24

¹³ Andrew Gordon, *Labor and Imperial Democracy in Prewar Japan* (Berkeley: University of California Press, 1992), str. 125-126

spolupracovat, ideologický odpor stavil komunisty do tvrdé opozice proti jejich buržoazním a feudálním nepřítelům.

V 1919 se *Júaikai* přetvořila do Ligy odborů Velkého Japonska (*dainihon ródó sódómei* 大日本労働総同盟) neboli *Sódómei*. Pokračovala v tradici *Júaikai* a součástí jejího programu byla snaha o zavedení všeobecného volebního práva. Vymezovala se i proti imperialismu, když například vypustila v roce 1921 ze svého názvu část „Velkého“ a ponechala pouze „Japonska“. Celkově pozorujeme rostoucí politické vymezení odborového hnutí. Z protestů za všeobecné volební právo, kterých se i *Sódómei* účastnila, se však rychle začali dělit skupiny útočící i na kapitalistický systém, což celé hnutí výrazně oslabilo. I v rámci *Sódómei* se silicím radikálnímu křídlu eventuálně podařilo z programu vymazat část o volebním právu.¹⁴ Taktika přímé akce tak v odborech dočasně převládla nad parlamentní cestou.

Revoluce v Rusku dala radikálům konečně představu o konkrétním postupu a aplikaci jejich teorií. Zprávy o revoluci také napomáhaly šířit komunistickou ideologii mezi vysokoškolskými studenty a odboráři. Na univerzitách vznikaly levicové studentské spolky a mezi jednoho z nejvýraznějších (ale politicky neaktivních) propagátorů marxismu mezi studenty tehdy patřil profesor Kjótské císařské univerzity Kawakami Hadžime (河上肇 1879-1946). Rostly i politické aspirace socialistů, což vedlo v roce 1920 k založení Socialistické ligy (*šakaišugi dómei* 社会主義同盟), která měla sloužit jako organizace sjednocující socialisty v politickém i odborovém hnutí. Jelikož snahy o založení vedli Sakai, Jamakawa a Arahata, touto dobou už přiznaní bolševisti, měli komunisté převahu ve vedení. Stejně jako předchozí pokusy o levicovou politickou organizaci, liga trpěla spory mezi jednotlivými frakcemi, obzvlášť mezi bolševiky a anarchosyndikalisty. Nezávisle na žabomyších válkách mezi radikály však liga čelila šikaně policie a hned následující rok dostala příkaz se rozpustit.¹⁵

Rozkol mezi komunisty a anarchisty se netýkal jenom politického a odborového hnutí. Osobní a ideologické antipatie sílily i mezi trojicí bolševiků a Ósugim. Arahata, který se nejprve společně s Ósugim hlásil k anarchismu a

---

¹⁴ Tamtéž, str 132-133

¹⁵ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 24-26

dokonce společně s ním publikoval noviny i za obtížných podmínek *Období zimy*, se se svým kolegou rozešel a konvertoval k myšlenkám bližším Jamakawovi.¹⁶ Společně s Jamakawou a Sakaiem pak Ósugiho tvrdě kritizovali nejen v ideologické sféře, ale ohrazovali se i vůči jeho aférám v osobním životě.¹⁷

Během této doby začaly i pokusy kominterny navázat spojení se soudruhy v Japonsku. V létě 1920 proběhl první takový pokus. Zástupce vyslaný z Šanghaje se nejdříve pokusil navázat kontakt s Jamakawou a Sakaiem, aby je pozval na Konferenci dálněvýchodních revolucionářů, ale oba ho z opatrnosti odmítli. Nakonec pozvání přijal Ósugi. Jamakawa ve své biografii kuriózní rozhodnutí přivést anarchistu na konferenci v gesci kominterny shrnul tak, že kominterně bylo pro začátek jedno, komu předají peníze na levicovou činnost.¹⁸

Jamakawův kriticky znějící popis reflektoval i výsledek tohoto pokusu. Ósugiho se nepodařilo přesvědčit o potřebě založení ligy dálněvýchodních revolučních stran, troufale si ale řekl o 10 000 jenů na podporu vlastní publikační činnosti. Zástupci kominterny, zřejmě s naivní představou, že Ósugiho konvertují ke komunismu, mu dali 2000 jenů s příslibem zbytku, pokud přestane kritizovat své bolševické kolegy a navštíví Rusko. Ósugi ani zde zjevně nedbal na pokyny bolševiků. Po návratu sice peníze využil na obnovení publikace svého časopisu *Dělnické hnutí (ródó undó 労働運動)* a donkonce v něm nechal publikovat dva bolševiky, Kondóa Eizóa (近藤栄三 1883-1965) a Takacua Seidóa (高津正道 1893-1974), ale nadále v kritice komunistů a svazu pokračoval a cestu do Ruska z důvodu nemoci zrušil.¹⁹

Druhý pokus o navázání kontaktu o rok později měl o poznání lepší výsledek. Kondó, žák Katajamy v USA, tentokrát spojil vyslance ze Šanghaje s Jamakawou. Ten byl tentokrát k návrhům kominterny otevřenější a přijal výzvu k přípravě založení komunistické strany. Společně se Sakaiem, Arahadou, Kondóem a několika dalšími marxisty založil komunistickou skupinu – zatím si netroufli zakládat stranu a skupina měla sloužit jako propagační orgán s cílem

---

¹⁶ Piovesana, “Men and Social Ideas of the Early Taisho Period,” str. 120

¹⁷ Stephen S. Large, “The Romance of Revolution in Japanese Anarchism and Communism during the Taishō Period,” *Modern Asian Studies* 11, no. 3 (1977): str. 448; I přes tyto rozepře trojice s Ósugim dál spolupracovala v publikační činnosti a skrz výměny názorů se dále navzájem myšlenkově ovlivňovali. Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 46.

¹⁸ *Jamakawa Hitoši Džiden*, citováno v Tačibana, *Nihon kjósantó no kenkjú (1/3)*, str. 50-51

¹⁹ Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*, str. 12

rozšířit povědomí o bolševismu. V té době ještě nebylo povědomí o bolševismu v japonské společnosti tak silné a Jamakawa, Sakai a Arahata dbali na opatrnost kvůli popravě dvanácti socialistů při případu velezrady deset let předtím.²⁰

Ještě tentýž rok se Kondó v Šanghaji účastní setkání čínských a korejských revolucionářů a zástupců kominterny. Kondó optimisticky ujistil delegáty, že situace v Japonsku se pro revoluční socialisty rychle vyvíjí správným směrem a řekl si o 20 000 jenů. Dostal však jen 6 500 jenů s instrukcemi, k jakým účelům má peníze využít.²¹ Tyto peníze se však krátkodobě i dlouhodobě nesly pro komunisty akorát negativní důsledky. Při cestě zpět do Japonska, po příplutí do Šimonoseki, Kondó nechal dvakrát ujet vlak směřující do Tokia a během čekání se zapletl s prostitutkou. Jeho aktivita připoutala pozornost policie, která se ale záhy začala zajímat o podezřelý obnos peněz. Přestože se dokonce podařilo policii zjistit, od koho a k jakému účelu peníze má, musela Kondóa propustit, jelikož na jeho případ nedokázala aplikovat žádný zákon.²² Tento incident se stal veřejně známý jako Případ povražení v Šimonoseki (*šimonoseki júkjó džiken* 下関遊興事件) a Kondóa nechvalně proslavil.²³

Kondó po návratu začal naléhat na založení komunistické strany, ale nadále obezřetná skupina okolo Jamakawy neměla zájem spolupracovat. K jejich odtažitosti existovaly dobré důvody – rozpuštění Socialistické ligy dříve toho roku a Kondóův incident. Neodbytný Kondó si nakonec, se skupinou intelektuálů z Wasedy, nespokojených s Jamakawovou nerozhodností, založil v srpnu stranu vlastní – Osvícenskou komunistickou stranu (*gjómin kjósantó* 暁民共産党). Strana nedostala dopřáno dlouhého fungování. Už v listopadu policie proti straně zakročila, když její členové začali rozdávat proti válečné a proti armádní letáky na velkém

---

²⁰ Takaši Tačibana, *Nihon kjósantó no kenkjú (1/3)*, (Tokio: Kodanša, 1983), 51-52

²¹ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 33; Na setkání přišla řeč i na Ósugiho, u kterého se shodli, že s ním spolupráci ukončí. Přidělené peníze pak měly být rozděleny takto: 5000 bylo určeno na chod hnutí, 1000 na Kondóvi osobní výdaje a 500 mělo být pro Ósugiho na lékařské výdaje, pravděpodobně myšleno jako jakýsi dar na rozloučenou. Ósugi však později tvrdil, že dostal jenom 200 jenů.

²² Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*, str. 16; Později toho roku byl v Japonsku zadržen i britský vyslanec kominterny, který s sebou nesl dalších 7000 jenů pro Kondóa. Peníze byly zabaveny a Brit vyhoštěn. Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 35

²³ Tačibana, *Nihon kjósantó no kenkjú (1/3)*, str. 52-53

vojenském cvičení v Tokiu. Organizace byla rozpuštěna a Kondó šel na téměř rok do vězení.²⁴

Ještě v září 1920 se konal Sjezd národů východu v Moskvě, na který byli vysláni zástupce Jamakawovi frakce, Osvíceneckých komunistů a účastnil se jí i Katajama a několik dalších Japonců, kteří tou dobou pobývali v zahraničí. Mimo jiné se řešili i otázky ohledně Japonska a založení strany s vedením kominterny – Zinovjevem a Bucharinem, či proběhlo setkání mezi Katajamou a Leninem.²⁵ Po návratu japonští delegáti urgovali Jamakawu a Sakaie, aby byla konečně založena strana a ti, pod tlakem mladších bolševiků a po požehnání Arahaty, neochotně souhlasili.²⁶

15. července 1922 byla v tajnosti založena Japonská komunistická strana. Předsedou se stal Sakai, členové ústředního výboru byli Sakai, Jamakawa, Arahata, Kondó, Takacu a Hašiura Tokio (橋浦時雄 1891-1969) (Další člen, jehož členství ve výboru je sporné, byl Tokuda Kjúiči (徳田球一 1894-1953)).²⁷ Ačkoliv mluvíme o straně ve smyslu politické strany, JKS žádnou politickou činnost v běžném slova smyslu nevykazovala. Především byla tajná, dále to bylo hlavně seskupení nejednotných frakcí okolo několika různých publikačních kruhů. Kvůli tomu se ani nedá přesně určit počet členů, ale pravděpodobně jich oficiálně nebylo nikdo o moc víc než 50 lidí.²⁸ I přesto vyslala strana v listopadu na 4. kongres kominterny dva svoje zástupce, kde hrdě prohlásili založení a JKS byla oficiálně uznána jako větev kominterny.²⁹

Jamakawa, jakožto hlavní teoretik nové strany, po založení do časopisu *Předvoj* (*zenei* 前衛) napsal článek (nebo spíše manifest) se jménem *Změna směru proletářského hnutí* (*musankaikjúundó no hókótenkan* 無産階級運動の方向転

---

²⁴ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 34-35; JKS nepovažuje Osvícenskou komunistickou stranu za svého předchůdce.

²⁵ Tamtéž, str. 40-45

²⁶ Tamtéž, str 48

²⁷ Tačibana, *Nihon kjósantó no kenkjú* (1/3), str. 63

²⁸ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 49-50

²⁹ Tačibana, *Nihon kjósantó no kenkjú* (1/3), str. 64; Delegáti dále prohlásili, že členská základna činí 250 lidí a 800 kandidátů k přijetí. Tento počet pravděpodobně zahrnoval i lidi v uskupeních okolo jednotlivých členů.

換).³⁰ V něm shrnul dosavadní působení proletářského hnutí, jakým směrem by se mělo hnutí ubírat dál a odmítl anarchismus, jako cestu k emancipaci proletariátu.

„Mezi masy!“ (*taišú no naka e!* 大衆の中へ!)³¹ zněla Jamakawova výzva na konci článku. Kritizoval dosavadní pasivitu socialistických intelektuálů a jejich tendenci se distancovat od odborového hnutí, které byly podle Jamakawy společně se socialistickým hnutím akorát strany jedné mince – proletářského hnutí.

„Přijali jsme tento [teoretický] revoluční přístup a systematicky promlouvali a psali proti tomu, co se děje pod kapitalistickým systémem. Ale nakonec to byla jenom skupina 10 nebo 20 lidí, která akorát snila o nadcházející revoluci nebo, aby nasytila svého revolučního ducha, si vystačila s revoluční akcí proti jednomu strážníkovi a noci strávené za mřížemi. Popíráme kapitalistický systém, ale ve skutečnosti jsme se ho nedotkli ani maličkem. Skrz tenhle pasivní přístup jsme čím dál tím víc pilovali teorii socialistického hnutí, ale zároveň se tím víc vzdalovali od proletářských mas.“

I když uznává obtížné podmínky pro socialisty v japonském státu, Jamakawa dále píše, že proletářská většina, narozdíl od jejich malé skupiny intelektuálů, neměla šanci se vymanit z kapitalistické kontroly, a tak se během 20 let neposunuli o jediný krok. Podobně hodnotí i situaci v odborovém hnutí, kde pouze malá část dělníků byla zapojená. A proto vyzýval k tomu, aby se se svojí zdokonalenou teorií intelektuálové vrátili „mezi masy“, pochopili jejich potřeby a bojovali za jejich naplnění. K tomu bylo třeba neignorovat politiku, ale aktivně se do ní zapojit.

„A proto proletářské hnutí nesmí být lhostejné k politice buržoazie. Jelikož politika je pro buržoazii nástrojem kontroly, politika má na život lidu přímý vliv.“

Společně s tím odsoudil i anarchistický přístup k systému.

„Nihilista by řekl: ‚Vláda je vládou buržoazie. Proletáři postačí, když kompletně politiku buržoazie zamítne.‘ A tím to hasne. Moucha je špinavý brouk a měli bychom se ho prostě zbavit. Nemůžeme z toho špinavého brouka dělat našeho protivníka,

---

³⁰ Znění článku je dostupné na „Musankaikjúundó no hókótenkan“, navštíveno 1.1.2023, <https://www.marxists.org/nihon/yamakawa/1922/00001.htm>.

³¹ Výzva je velmi podobná tehdy novým sloganům pro proletářské hnutí schválené na 2. kongresu kominterny v roce 1920.

protože pokud tak učiníme, tak toho špinavého brouka musíme uznat. Ale neuznat toho špinavého brouka, tak je to to samé, jako nechat ho sedět nám na hlavě. A zatímco si ty brouky v duchu odmítáme, oni nám vesele kálí na hlavu. A i kdyby současná politika byla nástrojem kontroly buržoazie (a taky že je), tak jako nástroj kontroly, který má obrovský vliv na náš každodenní život, ji nemůžeme ignorovat. Musíme asertivně s buržoazní politikou bojovat. Pasivně buržoazní politiku odmítat je to samé, jako ji podporovat. (...) Musíme asertivně bojovat s buržoazní politikou a proti buržoazní politice postavit politiku proletářskou.“

Jamakawova představa o změně směru byla jasná. Bylo třeba snažit se pochopit potřeby obyčejného dělníka, pragmaticky a asertivně se zapojit do politického dění a přeměnit hnutí malých skupin odtržených od reality do opravdového hnutí mas.

Článek obsahově nenabízel nic nového, v podstatě jenom opakoval usnesení z 3. kongresu kominterny z předchozího roku. Podařilo se mu však mobilizovat radikální socialisty, v některých případech i umírněné, a udeřit ránu anarchosyndikalistům.³²

2.3 Rozpad strany

V odborovém hnutí panoval čím dál tím větší rozkol napříč levicovým spektrem. 30. září 1922 se konala inaugurační konference Japonské odborové federace (*nihon ródókumiai sórengó* 日本労働組合総連合), snaha *Sódómei* o sjednocení japonských odborových organizací. Sociální demokraté a komunisté na jedné straně, anarchosyndikalisté na druhé, na konferenci vypukla hádka a když došlo i na fyzický konflikt, policie akci rozehnala.³³ Trend neúspěšných stávek sice eventuálně oslabil radikální anarchisty a po událostech v roce 1923 přišli o veškerý vliv, ale napětí mezi komunisty a sociálními demokraty dále rostlo. Situace přebublala v roce 1924, když *Sódómei* komunisty ze svých řad vyloučila. Ti si následující rok založili vlastní organizaci, Radu japonských odborů (*nihon ródókumiai hjógikai* 日本労働組合評議会), dále jenom *Hjógikai*.³⁴ *Hjógikai* s

---

³² Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*, str. 20-21

³³ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 56

³⁴ Tamtéž str. 90

sebou vzal přibližně polovinu členů *Sódómei* (přibližně 15000 dělníků) a stal se hlavním prostředkem komunistického hnutí.³⁵

Komunisté se kromě odborů začali zajímat i o vznikající rolnická hnutí, která reflektovala rostoucí povědomí o politice mezi rolnictvem. Dále se pak angažovali ve studentských, kulturních a mladických spolecích nebo v organizaci *Suiheiša* (水平社), která bojovala za práva etnických menšin.³⁶ Komunisté se zjevně snažili získat podporu, kde mohli.

Vedení kominterny také na 4. sjezdu kominterny pro JKS představilo revoluční plán, takzvané Teze roku 22 (*nidžúninen téze* 二二年テーゼ). V těchto „tezích“ kominterny analyzovala objektivní podmínky japonského státu: stát je řízen paktem buržoazie a velkostatkářů, kteří jsou přežitky feudální společnosti. Pracovali s úvahou, že buržoazní revoluce je zatím nedokončená a k její finalizaci je potřeba iniciativa proletariátu a rolníků. Po dokončení buržoazně demokratické revoluce je dále možný posun k revoluci proletářské. Komunisté měli k dosažení tohoto cíle mobilizovat veškeré síly veškerými prostředky, s JKS jakožto hlavní organizací vedoucí tuto snahu. Kritickým bodem cílů buržoazně demokratické revoluce byla abolice císařské instituce.³⁷

Na druhém sjezdu strany 4. února 1923 proběhly personální změny – Jamakawa se dobrovolně stáhnul z vedení, protože mu více vyhovovala zákulisní role a Kondó a Takacu byli vyřazeni kvůli jejich asociaci s osvícenskou frakcí.³⁸ Na pokyny kominterny se ale dostalo až na dalším setkání v březnu. Diskuze okolo revolučního plánu se ale zasekla na dvou bodech: podoba revoluce, jelikož ne všichni se shodli na potřebě dvoufázové revoluce a konkrétních úkonech, a na problému císaře. Diskutující logicky měli strach, že voláním po zrušení instituce akorát riskují svůj život. Nakonec se shodli, že tento bod přijmou, ale nebudou ho nikde propagovat. Na podobě revoluce shoda nepadla a diskuze se odložila na příště.³⁹

---

³⁵ Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*, str. 23

³⁶ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 57-59

³⁷ Tamtéž str. 59-61

³⁸ Tamtéž str. 63

³⁹ Tačibana, *Nihon kjósantó no kenkjú (1/3)*, str. 64-67; Komunisté měli z debatování císaře takový strach, že původně ani nechtěli téma otevírat. Z textu tezí někdo bod o císaři vystříhl nůžkami a Sakai, jako předseda schůze vyhrožoval, že pokud se o císaři začne mluvit, tak ze schůze prostě odejde. Nakonec na panovníka i přesto řeč přišla, ale mluvili o něm pouze jako o „taťkovi“ (オヤ

Sled událostí zbytku roku ale nedovolil komunistům jakýkoliv program strany dále probírat. V souvislosti s incidentem na univerzitě Waseda 15. května, kde se militantní studentský spolek pustil do násilného střetu s levicovými studenty, se policii podařilo získat seznam členů strany. Následovalo hromadné zatýkání a jenom pár členům se podařilo utéct do zahraničí.⁴⁰ Další rána přišla po Velkém zemětřesení v Kantó 1. září 1923. V následujících dnech tragédie policie protizákonně popravila několik socialistů, Ósugiho, jeho milenku a sedmiletého synovce. Akt, který šokoval tehdejší společnost, efektivně znamenal konec pro anarchismus v Japonsku na několik příštích dekád.⁴¹

Strana dál fungovala v jakémisi nouzovém režimu, ale členové brzy začali být skeptičtí, že strana má pod konstantním dohledem policie nějakou budoucnost. Zároveň si uvědomovali, že strana byla prolezlá individualismem a frakcionalismem a neměla nic společného s hnutím mas, které si představovali. Dospěli tak k rozhodnutí v březnu 1924 stranu oficiálně rozpustit.⁴² Bylo utvořeno „rekonstrukční byrô“ (*saiken bjúró* 再建ビュロー), které mělo za úkol udržet kontakty v různých organizacích a dokončit nevyřízené záležitosti strany, s vírou, že jakožto větev kominterny aktivity strany nejsou definitivně u konce.⁴³

Kdo nedoufal v pokračování strany, byli Jamakawa a Sakai. Jamakawův názor odráží logický vývoj jeho myšlenek sepsaných v článku z roku 1922. Už před rozpuštěním strany došel k závěru, že je potřeba založit legální proletářskou stranu dělníků a rolníků, která nemá revoluční charakter, ale funguje jako jakýsi předvoj skrze který se mohou aktivně zapojit do politiky. Přirozeně byl i pro všeobecné volební právo problém, u kterého mezi komunisty nepanovala shoda na jeho užitečnosti pro hnutí. Byli si vědomi vlivu, které sebou nese politická liberalizace na revolučního ducha. S rozpuštěním komunistické strany Jamakawa myšlenku

---

♪), když si všimli, že o dvě místnosti dál se opíjejí další tři muži. V záznamu schůze o císaři není jediná zmínka a tento sled událostí je zaznamenán až zpětně ze svědectví účastníků.

⁴⁰ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 68; Před soud předstoupilo 30 členů a proces se protáhnul na téměř 3 roky. Nakonec si odsouzení ani neodpykali plný trest díky plošné amnestii k příležitosti smrti císaře. Jamakawa před soud nepředstoupil kvůli nedostatku důkazů. Do zahraničí utekl například Kondó či člen vedení Sano Manabu. Arahata byl tou dobou v zahraničí. Tamtéž, str. 68-70.

⁴¹ Large, “The Romance of Revolution in Japanese Anarchism and Communism during the Taishō Period,” str. 451

⁴² Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 76-77

⁴³ Tačibana, *Nihon kjóšantó no kenkjú* (1/3), str. 89

ilegální strany zavrhl úplně. Komunisté se měli podle něj plně soustředit na budování svého vlivu zevnitř proletářského hnutí.⁴⁴

Rozpuštění strany se setkala s tvrdou kritikou ze strany kominterny, která kategoricky odmítala absenci strany z jakýchkoliv důvodů. Vinu za neúspěch strany přikládala dosavadnímu vedení a Jamakawa se Sakaiem se tak stali, i kvůli jejich názorům na proletářské hnutí, pro kominternu *personae non gratae*.⁴⁵

---

⁴⁴ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 73-75, 78

⁴⁵ Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*, str. 22; Germaine A. Hoston, *Marxism and the Crisis of Development in Prewar Japan* (Princeton: Princeton University Press, 1986), str. 50

3 Demokratizace a znovuzaložení strany

3.1 Legální proletářské strany

5. května 1925 vešlo v platnost nové volební právo, které prosadil premiér Kató Takaaki (加藤高明 1860-1926) a jeho kabinet. Byly zrušeny veškeré požadavky na výši daní, právo dále platilo jen pro mužskou populaci s minimálním věkem 25 let, čímž se počet voličů zvedl z cirká 3 miliónů při volbách v roce 1920 na téměř 12 a půl miliónu v roce 1928.⁴⁶ Nová legislativa ale pro levicové hnutí netvořila nejlepší podmínky. Věková hranice diskvalifikovala levicově smýšlející mladé lidi a další podmínka, že volič musí mít alespoň rok trvalé bydliště ve volebním okrsku, znevýhodňovala dělníky, kteří byli stále registrovaní ve svých rodných vesnicích.⁴⁷

Zároveň byl zrušen článek 17 policejního zákona o veřejném pořádku, který zakazoval organizaci odborů a stávek. K tomu ale zároveň vešel v platnost zákon o trestání násilné činnosti zakazující násilné stávký. Další nové zákony zlepšující podmínky dělnické třídy byly zákon o urovnání vyjednávání pracovních sporů, zákon o národním zdravotním pojištění a zákon o pracovních podmínkách v továrnách.

Tato nová legislativa byla součástí trendu, který začala už vláda *Seijūkai* v první polovině dvacátých let.⁴⁸ Liberální *Minseitó* byla v tomto ohledu progresivnější, ale princip byl stejný. Šlo o politiku cukru a biče, díky které se dařilo skrze ústupky uklidňovat nálady mezi dělníky, a tak deplatformovat radikály, zatímco pokračovala tvrdá policejní represe komunistů. Bez pochyb nejtvrdějším bičem byl kontroverzní zákon o ochraně veřejného pořádku (*čian idžihó* 治安維持法), podle kterého hrozilo za pokus o změnu politického a společenského zřízení obviněným až 10 let vězení. Zákon byl výplodem strachu nacionalistických byrokratů z cizích levicových ideologií.⁴⁹

První konkrétní snahu o založení proletářské strany v nově uvolněném politickém prostředí vedla Japonská rolnická asociace (*nihon nómin kumiai* 日本

---

⁴⁶ Edwin O. Reischauer a Albert M. Craig, *Dějiny Japonska* (Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009), str. 234

⁴⁷ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 81

⁴⁸ Gordon, *Labor and Imperial Democracy in Prewar Japan*, str. 128

⁴⁹ Richard H. v *Monumenta Nipponica* 28, no. 3 (1973): str. 322

農民組合), když sezvala všechny levicové organizace s členskou základnou nad tisíc lidí, aby se zapojily do vytvoření nové strany. Delegáti se bez problému shodli na potřebě strany, ale konflikt nastal při plánování programu – i sem *Sódomei* a *Hjógakai* přenesly svůj ideologický spor a výbor nebyl schopný kvůli rozporům dojít k řešení.⁵⁰

Nakonec strana vznikla bez přítomnosti dvou odborových organizací. Delegáti *Sódomei* prohlásili, že se nebudou účastnit žádné strany společně s komunisty a komisi opustili. *Hjógakai*, aby nedošlo k nařčení, že snaha padla kvůli nim, se z komise taky stáhla. 1. prosince 1925 tak byla založena Rolnicko-dělnická strana (*nómin ródótó* 農民労働党), která bez velkých odborových organizací stěží zastupovala celý proletariát. Ihned po jejím založení bylo vedení předvoláno před policií a na základě podezření, že má uskupení tajnou komunistickou agendu, dostali příkaz stranu rozpustit.⁵¹

Následující rok byla založena bez přítomnosti komunistů Dělnicko-rolnická strana (*ródó nómintó* 労働農民党). Její program zahrnoval dosažení emancipace proletariátu v rámci zákona. Do strany nakonec byli po založení připuštěni i komunisti. Nespokojení sociální demokraté v reakci na to stranu opustili a založili nevýraznou Japonskou rolnickou stranu (*nihon nómintó* 日本農民党).⁵²

Sódomei společně s umírněnými levicovými intelektuály založili Sociálně demokratickou stranu (*šakai minšútó* 社会民主党). Z té se záhy odpojilo její levicové křídlo, které vytvořilo Japonskou dělnicko-rolnickou stranu (*nihon rónótó* 日本労働党).⁵³

Výsledkem tohoto tvoření stran jsou tři hlavní uskupení, které zastupují různé části levicového spektra: nejvíce vlevo s výrazným komunistickým vlivem stála Dělnicko-rolnická strana (zásadně odmítající spolupráci se sociálními demokraty), uprostřed Japonská dělnicko-rolnická strana a vpravo Sociálně demokratická strana (zásadně odmítající spolupráci s komunisty). Zatímco komunisté Dělnicko-rolnické strany byli v asociaci s komunistickou stranou a kominternou, Japonská dělnicko-rolnická strana měla ve svých řadách i bývalé

---

⁵⁰ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 96

⁵¹ Tamtéž str. 99

⁵² Tamtéž str. 100-101

⁵³ Tamtéž str. 102

komunisty a obecně se považovali za marxisty, kteří nebyli v paktu se Sovětským svazem. Jejich pozice byla blízko Jamakawovi a jako středová síla usilovali o spolupráci všech levicových stran.⁵⁴ Gordon poukazuje na to, že toto rozdělení v podstatě kopírovalo situaci v odborovém hnutí.⁵⁵

3.2 Jamakawaismus a fukumotoismus

Mezi komunisty během období dysfunkční strany vznikly dva hlavní myšlenkové tábory. Jeden následoval pragmatický přístup Jamakawy a druhý myšlenky mladého teoretika Fukumota Kazua (福本和夫 1894-1983).⁵⁶ Fukumoto, narozdíl od ideje strany s širokým záběrem, cílil na vytvoření silného teoretického základu, kterým by bylo docíleno oddělením „opravdových“ marxistů od těch „falešných“. Pomocí tohoto silného základu by se zbavili vlivu reformistů a prohloubili politické povědomí mezi proletariátem.⁵⁷

Fukumoto, mladý egocentrický intelektuál s rozvláchným stylem psaní, kritizoval Jamakawu, Kawakamiho a dokonce si troufl poukazovat na nedostatky v dílech Lenina a Marxe. Jeho osobitý styl mu získal výraznou podporu mezi mladými radikály z univerzit, kteří nyní tvořili jádro komunistického hnutí a jejich vliv sílil v *Hjógikai* a dalších organizacích.⁵⁸ Fukumotovo učení také dávalo komunistům odpověď na jejich palčivé otázky – jeho extrémně levicová pozice čistoty hnutí vysvětlovala neschopnost komunistů stmelit levice a honba za dokonalou teorií opodstatňovala jejich zdánlivě nekonečné teoretické pře. Fukumoto, spíše než aby byl stmelovacím prvkem, hnutí dále rozdělával. Útoky nepřicházeli pouze zvenčí od Jamakawy a jeho frakce, ale fukumotoismus vytvářel kontroverzi i mezi bolševiky a byl nazýván „levicovým infantilismem.“⁵⁹

Na příkaz kominterny obnovit fungování strany se komunisté dali znovu do pohybu a iniciativu přebrali právě Fukumoto a Sano Fumio (佐野文夫 1892-1931), aby rekonstrukce proběhla dřív, než bude staré vedení propuštěno z vězení. To se jim podařilo v prosinci roku 1926 a Fukumotovy myšlenky se staly hlavní teoretickou hnací silou. Předsedou se stal Sano Fumio, členové ústředního výboru

---

⁵⁴ Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*, str. 24

⁵⁵ Gordon, *Labor and Imperial Democracy in Prewar Japan*, str. 200

⁵⁶ Tačibana, *Nihon kjósantó no kenkjú (1/3)*, str. 102

⁵⁷ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 109

⁵⁸ Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*, str. 26-27; Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 107-108

⁵⁹ Hoston, *Marxism and the Crisis of Development in Prewar Japan*, str. 53

byli Fukumoto, Watanabe Masanosuke (渡辺政之助 1899-1928), Ičikawa Šóiči (市川正一 1892-1945), Nabejama Sadačika (鍋山貞親 1901-1979), Sano Manabu (佐野学 1892-1953) a Tokuda.⁶⁰

Když bylo staré vedení následující rok kvůli amnestii ke smrti císaře předčasně propuštěno, byli jeho členové znepokojeni Fukumotovým nástupem k moci. Zároveň se o problému fukumotoismu debatovalo ve vedení kominterny.⁶¹ Tačibana přisuzuje pozornost kominterny k Fukumotově myšlenkám probíhajícímu mocenskému boji. Po smrti Lenina sílila moc Stalina, který byl v tomto bodě společně s Bucharinem členem pravicové frakce. Extrémně levicové sektářství Fukumota tak bylo odsouzeno jako trockismus, a tudíž se stalo nežádoucí.⁶² Ve stejnou chvíli, co se japonští komunisté rozhodli vydat do Moskvy, aby jim sovětské vedení pomohlo ideologický spor vyřešit, byli kominternou do Ruska povoláni zástupci jednotlivých frakcí. V Moskvě byly kominternou představeny nové Teze roku 27 (*nidžúnananen téze* 二七年テーゼ).⁶³

Stejně jako předchozí teze, usnesení odsuzovalo japonský imperialismus a mimo jiné udávalo za cíl zrušení byrokratických institucí a hlavně instituce císaře. Text tezí kritizoval jak jamakawaismus – strana musí existovat a vést proletariát, tak i fukumotoismus – strana se nesmí izolovat od mas a její struktura tomu musí odpovídat. Dále nabízel aktualizovaný revoluční plán. Nově sovětské vedení počítalo s tím, že japonská buržoazie je vysoce pokročilá a feudální instituce mají jen malý vliv. Sice stále byla potřeba dvoufázové revoluce, ale nyní první fáze buržoazní revoluce měla po svém dokončení projít rychlou proměnou do revoluce proletářské.

Nakonec se v Moskvě utvořilo nové vedení strany. Členy ústřední komise se stali Watanabe Masanosuke, Nabejama, Ičikawa, Sano Manabu, Arahata, Sugiura Keiichi (杉浦啓一 1897-1942), Kokurjó Goičiró (国領伍一郎 1902-1943), Nakao Katsuo (中尾勝男 1901-1954) a Jamamoto Kenzó (山本懸蔵 1912-2007).⁶⁴

---

⁶⁰ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 113-114; Sano Manabu a Tokuda si v této době ještě odpykávali svůj trest. Plné znění tezí dostupné v anglickém jazyce v Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 295-308

⁶¹ Tamtéž str. 116

⁶² Tačibana, *Nihon kjósantó no kenkjú (1/3)*, str. 132-133

⁶³ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 117-120; Jamakawa účast odmítl. Text tezí v anglickém jazyce dostupný tamtéž, str. 295-308

⁶⁴ Tačibana, *Nihon kjósantó no kenkjú (1/3)*, str. 148

Fukumoto a Sano Fumio byli vyřazeni ze hry a poprvé měla ve vedení JKS nad intelektuály převahu „dělnická“ frakce.

3.3 Rónóha

V prosinci 1927 Jamakawa, Sakai, Arahata, Inomata Tsunao (猪俣津南雄 1889-1942) a Kitaura Sentaró (北浦千太郎 1901-1961) začali vydávat časopis *Rónó* (劳農), kolem kterého vznikla skupina *Rónóha* (劳農派).⁶⁵ Podstatou teorie, která skupinu spojovala, byl odlišný názor na vývoj dějin oproti interpretaci v programu JKS diktovanou Sovětským svazem. Podle *Rónohy* byla buržoazní revoluce v podobě restaurace Meidži dovedena do konce. Imperiální systém nebyl rovnocennou spoluprací mezi kapitalisty a feudálními institucemi, ale systémem kompletně dominovaným monopolním kapitalismem.⁶⁶

Vysvětlení pro fakt, že Japonsko ani s dokončenou buržoazní revolucí nemělo vospělou demokracii a ani výraznou politickou svobodu, jako tomu bylo ve Velké Británii nebo Francii, nabízel například Inomata. Podle něj se buržoazie nedostala k moci skrze snahy mas, ale skrze kompromisy. Tím se japonská buržoazie stala zpátečnickou, bránící demokratizaci, aby nemusela svůj mocenský monopol sdílet i s proletariátem.⁶⁷

Škola, která naopak zastávala názor nekompletní buržoazní revoluce a tudíž byla v souladu s názorem kominterny a JKS, byla takzvaná *Kózaha* (講座派) a jejím předním představitelem byl Noro Eitaró (野呂榮太郎 1900-1934). *Kózaha* měla mezi intelektuály převahu díky tomu, že vysvětlovala zvláštní vztah mezi kapitalistickými a feudálními institucemi a neobvyklou míru utrpení ve společnosti. Japonsko tak nebylo přirovnáváno k Velké Británii a Francii, které byly vzory liberální demokracie, ale k předrevolučnímu Rusku, kde panovala podobná kombinace feudalismu a industrialismu.⁶⁸

Rónóha představovala v teoretické rovině pro komunistickou stranu hlavního oponenta. Skupina odmítala potřebu dvoufázové revoluce, neboť zbývala už jen jedna fáze v podobě proletářské revoluce. Zároveň její členové neuznávali

---

⁶⁵ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 135

⁶⁶ Tetsuo Najita, *Japan: The Intellectual Foundations of Modern Japanese Politics* (Chicago: University of Chicago Press, 2010), str. 125

⁶⁷ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 130-134

⁶⁸ Najita, *Japan: The Intellectual Foundations of Modern Japanese Politics*, str. 124-125

komunistickou stranu jako vůdčí orgánu revoluce. Místo toho propagovali sjednocenou legální proletářskou stranu.⁶⁹ Paradoxně skupina nepovažovala Sovětský svaz za svého protivníka, nýbrž měla za to, že obsah tezí z roku 1927 potvrzuje jejich interpretaci historického vývoje. Přestože zpočátku byli nekritičtí vůči kominterně, kvůli jejich (v očích sovětského vedení trockistickým) názorům se požehnání od svazu nedočkali. Až v roce 1930 svůj jednostranný vztah s mezinárodním komunistickým vedením rozvázali a stali se nezávislími.⁷⁰

Nakonec se také od programu komunistické strany lišili v zásadním bodě, a to v otázce císaře. Jelikož podle *Rónóhy* byla moc plně v rukou buržoazie, císař nepředstavoval překážku socialistické revoluci a díky tomu nebylo potřeba jeho odstranění. To a fakt, že skupina nebyla politicky aktivní, pravděpodobně umožnilo její existenci až do roku 1938, dávno po tom, co stát tvrdě a definitivně zakročil proti ostatním komunistům.⁷¹

V každém případě existence výrazného myšlenkového protiproudu motivovala členy komunistické strany přitvrdit na jejich teoretické činnosti, jak vůči kritice zvenčí, tak v rámci introspektivní sebekritiky a uvažování nad dalším revolučním postupem.⁷² Se silící represí ze strany státu byly ale tyto snahy málo platné.

3.4 Volby 1928 a potlačení komunistických organizací

Volby 20. února 1928, první volby s novým rozšířeným volebním právem, daly levici možnost prokázat se v aréně parlamentarismu. JKS nadále zastávala názor, že skrze parlament nelze docílit výrazných úspěchů pro proletariát. Jediný způsob dosažení emancipace proletariátu byla podle nich demokratická vláda dělníků a rolníků. Jejich extrémní program jim v nadcházejících volbách bránil v jakékoliv spolupráci s ostatními levicovými stranami.⁷³ I přesto před volbami začala strana poprvé propagovat své jméno na veřejnosti distribucí oficiálních

---

⁶⁹ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 137; Tento názor skupinu úzce spojoval s centristickou Japonskou dělnicko rolnickou stranou. Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*, str. 24

⁷⁰ Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*, str. 32-33

⁷¹ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 137

⁷² Tamtéž, str. 144-147

⁷³ Tamtéž, str. 148-149

stranických letáků a založením novin *Rudý prapor* (*sekki* 赤旗), které se vydávají do současnosti.⁷⁴

JKS se přes Dělnicko rolnickou stranu podařilo do voleb nasadit celkem jedenáct kandidátů, mezi nimi i členy vedení Jamamota a Sugiuru. V rámci kampaně kandidáti otevřeně používali radikální slogany volající po diktatuře proletariátu a zrušení císařské instituce. Kvůli této rétorice na shromážděních docházelo k potyčkám s policií.⁷⁵

I přes snahy se zviditelnit dopadly volby pro levici katastrofálně. Sociálně demokratické straně se s 128 908 hlasy podařilo do dolní komory protlačit čtyři kandidáty, centristické Japonské dělnicko rolnické straně s 93 400 hlasy jednoho kandidáta a Dělnicko rolnické straně s 188 141 hlasy 2 kandidáty (z toho jeden, Jamamoto Sendži (山本宣治 1889-1929), byl komunista). Dále byl zvolen jeden kandidát místní proletářské strany z Kjúšú. Celkem tak měla levice osm zástupců v dolní komoře s necelým půl milionem hlasů. *Seijúkai* a *Minseitó* potvrdili svoji politickou hegemonii – vítězná *Seijúkai* získala 4 274 898 hlasů a *Minseitó* 4 201 219.⁷⁶ Z celkového elektorátu okolo 13 milionů je tak jasné, že politický vliv nových levicových stran byl mizivý.

Gordon přisuzuje neúspěch levice malému dosahu kandidátů, společenské nedůvěře k socialismu, což znevýhodňovalo především sociální demokracii, která se snažila lákat voliče i mezi střední třídou, a policejní represi.⁷⁷ Beckmann, Okubo zase upozorňují, že voličská základna levice byla od začátku extrémně limitovaná. V podstatě zahrnovala pouze politicky uvědomělé organizované dělníky a rolníky nad 25 let, kterých bylo přibližně 660 tisíc.⁷⁸

Kromě nepříznivých volebních výsledků nesly volby pro radikály i další následky. Policie byla od začátku velmi dobře informovaná o veškerých aktivitách komunistů, včetně znovuzaložení strany, a radikální slogany použité během volební

---

⁷⁴ Tamtéž, str. 139-140. Před válkou název novin používal sinojaponské čtení znaků 赤旗. Po válce se název změnil na *akahata* respektivě na *šimbun akahata* (しんぶん赤旗). V každém případě dnešní JKS jednoznačně prohlašuje kontinuitu periodika od roku 1928 po současnost na svých oficiálních webových stránkách.

⁷⁵ Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*, str. 33

⁷⁶ Tamtéž, str. 33-34; Scalapino poukazuje, že přestože měla komunistická Dělnicko rolnická strana nejvíce hlasů, zároveň nasadila 40 kandidátů, oproti 19 sociálním demokratům a 14 centristům, a proto byli zvoleni pouze dva kandidáti.

⁷⁷ Gordon, *Labor and Imperial Democracy in Prewar Japan*, str. 203

⁷⁸ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 152

kampaně jí daly příležitost využít zákona o ochraně veřejného pořádku. 15. března policie zakročila v přibližně 50 komunistických organizacích včetně *Hjógikai* a zatknula okolo patnácti set lidí.⁷⁹ Ze zatčených bylo uvězněno asi pět set včetně většiny prominentních komunistů. Z vedení strany se zatčení vyhnuli Sano Manabu, Watanabe, Ičikawa a Jamamoto, kteří tehdy byli v Moskvě.⁸⁰

Komunisté se snažili skrze *Rudý prapor* snažili proti zatýkání protestovat a vyzývali k násilnému odporu. To autority nevyděsilo a pokračovali v destrukci radikální levice. Vláda zakázala pokračování činnosti Dělnicko rolnické straně, *Hjógikai* a dalším komunistickým organizacím a byly potlačeny levicové nálady na univerzitách. Zákon o ochraně veřejného pořádku prošel úpravou, díky které bylo možné udělit trest smrti tomu, kdo se snažil o změnu státního uspořádání.⁸¹

Nakonec se policii podařilo zadržet většinu komunistického vedení a Watanabe Masanosuke v říjnu přišel o život při střetu s policií na Taiwanu. Komunisté ve výsledku ztratili většinu svého vlivu v odborovém i rolnickém hnutí a bez přítomnosti zatčených veteránů hnutí další působení strany leželo na bedrech mladých rekrutů, kteří se po ročním studiu na Komunistické univerzitě pracujících Východu neboli KUTV v Moskvě vraceli do své rodné země.⁸²

---

⁷⁹ Tamtéž, str. 153-154

⁸⁰ Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*, str. 34

⁸¹ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 155-158

⁸² Tamtéž, str. 155-156, 158-160, 171; Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*, str. 34-35

4 Ústup do ilegality a organizační rozklad

4.1 Obnova fungování strany a odborové organizace

Přestože policie neúprosně zatýkala i většinu čerstvých navrátilců z Moskvy, malé skupině pod dohledem Ičikawy se podařilo do určité míry fungování organizace obnovit. V listopadu zasedl nový ústřední výbor a během prosince znovu začal vycházet *Rudý prapor*.⁸³ V prosinci byla založena i tajná Národní rada japonských odborů (nihon ródó kumiai zenkoku kjógikai 日本労働組合全国協議会), neboli *Zenkjó*, která tak nahradila *Hjógikai*. Ve vedení organizace působili akorát dva dělníci, zbytek byli mladí členové strany a žáci Fukumota. Akorát zhruba polovina z nějakých pěti tisíc členů *Zenkjó* se dala nazvat politicky uvědomělá.⁸⁴

První překážkou v rámci levicového hnutí, kterou muselo nové komunistické překonat, byla otázka legální strany. Podle instrukcí ze Sovětského svazu měli komunisté dát ruce pryč od legální proletářské strany a na základě toho začali tvrdě protestovat proti obnově Dělnicko rolnické strany. Bývalí členové strany, nespokojení s tímto vývojem, s podporou *Rónóhy* založili v červnu Proletářskou masovou stranu (*musan taišútó* 無産大衆党), která se v prosinci přetransformovala v Japonskou masovou stranu (*nihon taišútó* 日本大衆党). Frakce, která se nespojila s *Rónóhou*, vedená Ójamou Ikuem (大山郁夫 1880-1955) s podporou Kawakamiho, se dále pokoušela o obnovu původní strany v podobě Nové dělnicko rolnické strany (šin rónótó 新労農党). Vláda oprávněně došla k závěru, že nová strana akorát kopíruje svého předchůdce, a ještě před jejím založením v prosinci obnovení zabránila.⁸⁵

Ójamovi se nakonec podařilo stranu znovu založit na podzim následujícího roku, ale za svou „zradu“ čelila Ójamova frakce tvrdým útokům komunistů.⁸⁶ Dokonce i Kawakami, který sám bojoval za obnovení strany, nyní požadoval její

---

⁸³ Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*, str. 35

⁸⁴ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 174; Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*, str. 37

⁸⁵ Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*, str. 35-36

⁸⁶ Tamtéž, str. 36

zrušení.⁸⁷ Přestože původní idea Nové dělnicko rolnické strany byla zastupovat proletariát do doby, než se komunistické straně podaří kompletní reorganizace, útoky komunistů zajistily, že i tato skupina s radikály eventuálně odmítla spolupracovat.⁸⁸

Komunisté se tak ocitli v kompletní izolaci od zbytku levice, včetně bývalých spojenců, a bez legální organizace. Policie pokračovala v zákrocích proti mladým radikálům přicházejícím z Moskvy, a tak ve všech komunistických organizacích nastal vysoký obrat členů.⁸⁹ V takové situaci radikálové jako jediné východisko našli v přehnaně ambiciózní a stupňující se občanské neposlušnosti. Skrze *Zenkjó* organizovali stávky, průmyslové sabotáže a demonstrace. Hlavním cílem bylo rozpoutání národních stávek, což bylo v dané situaci absolutně nerealistické.⁹⁰

V březnu 1929 se zatýkáním klíčových členů policii podařilo dopátrat k dokumentům strany včetně seznamu členů. Během dubna, rok od předchozí razie, tak policie znovu pozatýkala prakticky celou stranu včetně vedení.⁹¹ V zoufalé situaci a bez vyhlídky světlejších zítřků hnutí postihla vlna dezercí. Podle těchto defetistů vedení strany využívalo ilegality, aby nemuselo dodržovat demokraticko centralistické principy fungování strany. Dále odsuzovali závislost hnutí na sovětském vedení a přístup k otázce císaře.⁹²

4.2 Volby 1930 a nové vedení

Během jednoho roku se komunistům podařilo znovu reorganizovat, i když dál čelili přísnému dohledu policie a čím dál tím horším finančním podmínkám.⁹³ Jejich novým cílem se staly volby vyhlášené k 20. únoru 1930. Vedení strany rozhodlo, že bez legální strany, která by sloužila jako fasáda pro komunistické kandidáty, se musela strana prezentovat sama za sebe. Ve volbách tak stranu

---

⁸⁷ Piovesana, "Men and Social Ideas of the Early Taisho Period," str. 127

⁸⁸ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 183, 187

⁸⁹ Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*, str. 37

⁹⁰ Tamtéž, str. 38

⁹¹ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 180-181

⁹² Tamtéž, str. 183-186

⁹³ Tamtéž, str. 188-189; Kominternu v této době přestala posílat finance do Japonska a tak strana musela spoléhat na dary od jiných podporovatelů

reprezentoval uvězněný Sano Manabu a jistý Ueda Otoiči (上田音市 1897-1999) v prefektuře Mie.⁹⁴

I v těchto volbách se socialistům nepodařilo prosadit. Proletářské strany tentokrát sice získaly přibližně o 20 tisíc hlasů více než v roce 1928, ze sta nasazených kandidátů však uspělo pouhých pět, tedy o tři zastupitele méně než v předchozích volbách. Komunisté neproměnili ani jednu kandidaturu – Ueda získal 3039 hlasů, Sano 129.⁹⁵

Účast ve volbách ale nebyla jediná taktika, kterou komunisté zvolili. Zhoršující se ekonomická situace, kvůli které předchozí vláda padla, způsobila rostoucí neklid mezi dělnictvem a rolnictvem. Tento neklid dával některým komunistům naději, že by situace mohla přerůst v revoluci. V reakci na to během voleb vyrazili ozbrojení radikálové do ulic a vyzývali lid k násilí. Policie zase jednou dostala příležitost provést plošné zatýkání. Stejně jako volební agitace dopadl i pokus *Zenkjó* uspořádat pochod na budovu parlamentu během levicově laděných oslav Prvního máje. Připravená policie ozbrojené dělníky hned na začátku akce zadržela.⁹⁶

Komunisté začali přehodnocovat dosavadní taktiku a bez vidiny řešení neměli na výběr než se znovu spolehnout na vedení v Moskvě. Jejich volání o pomoc bylo vyslyšeno při zasedání 5. kongresu Rudé odborové internacionály (profinterny) – odborové větve kominterny. Během kongresu zasedla komise zabývající se situací v Japonsku a vytvořila nový revoluční plán pro odborové hnutí. Součástí debaty bylo i aktualizované zhodnocení podmínek v Japonsku, které nyní určovalo, že revoluce má být pouze jednofázová. Deviace od tezí z roku 1927 mohla být způsobena tím, že jejich autor Bucharin byl předchozí rok Stalinem z vedení vyhoštěn. Účastníci si však uvědomovali, že takové instrukce by podřývaly autoritu kominterny a z usnesení byly vynechány. Vedením strany byl pověřen Kazama Džókiči (風間丈吉 1902-1968), který se na konci roku vrátil do Japonska a v lednu 1931 se stal předsedou nové ústřední komise strany.⁹⁷

---

⁹⁴ Tačibana, *Nihon kjósantó no kenkjú (1/3)*, str. 388

⁹⁵ Tamtéž, str. 388-389

⁹⁶ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 192-193

⁹⁷ Tamtéž, str. 197-199

Kazama svoje působení začal představením „Návrhu politických tezí roku 31“ (*sandžúičinen seidži téze sóan* 三一年政治テーゼ草案). Teze odpovídaly usnesení na kongresu profinterny, včetně přechodu k jednofázové proletářské revoluci s širokým záběrem buržoazně demokratických cílů. Vedení si bylo vědomé, že se přijetím nové revoluční strategie pohybuje na tenkém ledě, a proto prezentovalo dokument jako návrh. Zároveň text tezí s pomocí manželek uvězněných lídrů propašovali do vězení, aby mohly být starým vedením schváleny.⁹⁸

Z vězení však souhlas nepřišel. Navenek sice veteráni strany text posvětili, aby udrželi iluzi jednoty, soukromě ale měli výhrady. Obrovská míra důvěry v sovětské vedení jim nedovolovala pochybovat o správnosti předchozích tezí. Zároveň upozorňovali, že právě za obsah tezí z roku 1927 mají následující rok předstoupit před soud a jejich odmítnutí by je stavěla do trapné pozice. Navrhli tak kompromis: části teze mohou být přehodnoceny na základě aktuálního vývoje, ale jejich správnost nesmí být zpochybňována. Kazama na návrh svých předchůdců nedbal, jelikož věřil, že koná v souladu s vůlí kominterny.⁹⁹ V *Rudém praporu* nové vedení publikovalo články, které přímo označují staré teze za založené na mylném zhodnocení situace, ačkoliv uznávají, že pomohly stranu vyvést z krize způsobenou jamakawaismem a fukumotoismem.¹⁰⁰

Ani vedení kominterny však nebylo nakloněno Kazamově změně směru a v roce 1932 připravilo Teze roku 32 (*sandžúninen téze* 三二年テーゼ).¹⁰¹ V nich byla podpora jednofázové revoluce označena za trockismus. Obsah potvrdil znění tezí z roku 1927 a dával důraz na militantní prvky revoluce. Komunisté se následovně tímto zněním řídili až do roku 1946.¹⁰²

4.3 Politické procesy a rozpad hnutí

V průběhu roku 1931 a 1932 se strana i nadále izolovala od zbytku levice. Členové si sice uvědomovali, jak slabá strana byla, ale odmítali připustit, že by proletariát mohl vést někdo jiný než oni. Museli tak dál vytrvale pracovat na

---

⁹⁸ Tamtéž, str. 199-200

⁹⁹ Tamtéž, str. 208-209; Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*, str. 42

¹⁰⁰ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 205, 209

¹⁰¹ Text tezí v anglickém jazyce dostupný v Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 332-351

¹⁰² Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*, str. 42

rozšiřování svého vlivu přímo u zdroje a několika úspěchů se i dočkali, ačkoliv byly v dlouhodobém hledisku marginální. V *Zenkjó* se podařilo rozšířit členskou základnu na 10 000 členů a v rolnickém hnutí jejich nová organizace Národní všerolnická rada (*zennó zenkoku kaigi* 全農全国会議) měla na svém vrcholu v roce 1932 členskou základnu 25 000 radikálně smýšlejících rolníků. Strana měla v létě 1932 až 400 členů.¹⁰³

Ve stejnou dobu od června 1931 do září 1932 probíhaly soudní procesy uvězněných komunistů, mezi nimi Sano Manabu, Nabejama, Tokuda, Ičikawa, Fukumoto, Sugiura nebo Nakao. Skrz ně se podařilo komunistům proti státu nasadit poslední výrazný vzdor. Dokázali vyjednat, aby byl proces veřejný a měli dostatek prostoru k promluvám na svoji obhajobu. Místo toho, aby obvinění popřeli, tak justici poskytnuté jeviště využili k propagaci levicové ideologie a odsouzení agrese v Mandžusku. Kazama zároveň organizoval protesty na podporu svých soudruhů. Procesy strhly pozornost veřejnosti. Vyžadovaly zvýšená bezpečnostní opatření policie a šíření obsahu jednání bylo bojkotováno pravicovými ultranacionalisty, kteří obsadili veškerá volná místa v soudní místnosti. Ve výsledku byla odsouzena většina bývalého vedení na deset let až doživotí strávené ve vězení.¹⁰⁴

Komunistům se sice podařilo procesy vzbudit reakci, minimálně mezi pravicí, ale s definitivním nástupem vojenské kontroly a nacionalismu v roce 1932 byly jakékoliv pokusy o vzdor málo platné. Volby v únoru pro levici nedopadly o moc lépe než v předchozích letech a atentát na Inukaje Cujošiho (犬養毅 1855-1932) 15. května značil konec vlády civilních politiků. Během roku byli pozatýkáni skoro všichni členové strany včetně Kazamy a při stupňující se policejní brutalitě několik komunistů přišlo o život.¹⁰⁵

Pro komunistickému hnutí už se jednotné vedení nepodařilo obnovit. Většina radikálů byla za mřížemi, na útěku před policií nebo v zahraničí.¹⁰⁶ V roce 1933 Sano Manabu a Nabejama uštědřili hnutí další ránu, když se z vězení zřekli komunismu. Tvrdili, že hnutí nikdy nebylo nezávislé a pracovalo akorát jako nástroj zahraničních zájmů sovětského vedení. Neodřekli socialismus jako takový, dál byli

---

¹⁰³ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 211-213, 235

¹⁰⁴ Tamtéž, str. 215-219

¹⁰⁵ Tamtéž, str. 237

¹⁰⁶ Tamtéž, str. 238

odhodlání za něj bojovat, ale musel to být japonský socialismus. Ať už byl obrat dvou ikon japonského komunismu vynucený nebo výsledkem přirozené sebereflexe, způsobil další vlnu dezercí.¹⁰⁷

Až na několik vytrvalých samostatně působících buněk, komunismus v Japonsku jakožto politická síla ztratil veškerý vliv. I zbytek socialistického hnutí se rozdělil na nacionalisty a ty, kteří byli dále odhodlaní pravicovému tlaku vzdorovat. V nastupujícím režimu mělo přirozeně dovoleno proliferovat jenom pravicové křídlo. Ve volbách 1936 a 1937 levice dosáhla nevídaného úspěchu – při druhých volbách získala dokonce přes milion hlasů. Vláda začala konat a označila i zbytek levicových socialistů za komunisty. Rozpuštění proletářských stran a hromadné zatýkání jejich členů a podporovatelů, včetně členů *Rónóhy*, na sebe nenechalo dlouho čekat.¹⁰⁸ Ačkoliv od začátku dvacátých let stáli odděleně, tak stejně jako měli socialisté společné počátky na přelomu století, tak i jejich osud byl společný. Jediná šance úniku byla součinnost s novým režimem.

---

¹⁰⁷ Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*, str. 43

¹⁰⁸ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 262

5 Organizační problémy hnutí

Z předchozího popisu vývoje radikálně levicového hnutí je patrná spousta problému, se kterou se socialisté museli potýkat, jak zvenku, tak zevnitř. Konečným výsledkem bylo, že se komunistům ani anarchistům nikdy nepodařilo prosadit, alespoň ne do takové míry, aby se stali výraznými hráči na poli japonské meziválečné politiky. Jejich neustálá rivalita proti ostatním socialistům a boj o holé přežití *vis a vis* státní represi jim nedal dostatečnou příležitost dospět do role plnohodnotného účastníka politického boje. Tato skutečnost byla dále umocňována několika dalšími faktory uvnitř hnutí, které si zaslouží rozvést a blíže prozkoumat.

5.1 Nezkušenosti revolucionáři a absence silného vůdce

Jedna z překážek úspěchu byl pro radikály jednoduše nedostatek jakýchkoliv zkušeností s revoluční činností. Minimálně do poloviny dvacátých let bylo vedení hnutí složeno převážně z intelektuálů, kteří se soustředili na rozvíjení své teoretické činnosti a záškodnictví jim bylo naprosto cizí. Toto je možné ilustrovat na několika příkladech. Dříve v práci byl zmíněn Kondó a jeho incident v Šimonoseki. Kondó však nebyl zdaleka jediný, kdo se setkával při práci pro hnutí s nezdary.

Tokuda před založením komunistické strany od kominterny v Šanghaji údajně dostal na provoz hnutí 50 000 jenů. Při návratu do Japonska si pro jistotu peníze rozdělil s jistým Kobajašim Susumem (小林進). Podle Tokudova hlášení, Kobajaši v záchvatu strachu peníze hodil přes palubu lodi, na které se vraceli.¹⁰⁹ Dalším příkladem byla cesta Mizuna Šigea (水野成夫 1899-1972) do Šangahaje v roce 1927, při které ztratil svůj průkaz člena strany a s tím jediný důkaz, že je komunistickým spojencem. Mizuno se tak v Šanghaji setkal pouze s nedůvěrou.¹¹⁰ Tyto jednotlivé případy možná neměly velký vliv na fungování celého hnutí, ale poukazují na nezkušenost jednotlivých členů.

Komunisté se však setkávali i s kolektivními selháními, které s sebou nesly kritické následky. Po hromadném zatýkání v červnu 1923, v domnění, že policie nemá dostatek důkazů, zatčení radikálové zvolili pozoruhodnou strategii. Aby se vyhnuli průtahům ve vyšetřování a tím pádem strávení více času v předsoudním

¹⁰⁹ *Kanson džiden*, citováno v Tačibana, *Nihon kjósantó no kenkjú (1/3)*, str. 63; Pravdivost výkladu nebylo možné s Kobajašim ověřit, jelikož se nacházel mimo Japonsko.

¹¹⁰ Tačibana, *Nihon kjósantó no kenkjú (1/3)*, str. 131-132

líčení než odpykáváním samotného trestu, policii při výslechu vyzradili všechno o své činnosti. Jejich úmyslem bylo následně u soudu vše popřít. Policii se i přesto podařilo shromáždit dostatek důkazů k usvědčení obviněných, a tak jediné, čeho komunisté docílili, bylo odhalení způsobu fungování komunistické organizace veřejným činitelům.¹¹¹ Komunisté nikdy nezůstali na svobodě dost dlouho, aby měli příležitost své zkušenosti prohloubit. V první polovině dvacátých let sice existovala ve vedení jakási kontinuita, ale ta byla vždy v klíčových bodech přerušena. Od roku 1927 dále vedení strany tvořili mladíci z KUTV, kteří byli policií zatýkáni v řádu několika měsíců po návratu do Japonska.

Tento organizační problém dále prohlubovala absence výrazného jedince, který by komunisty stmelil a vedl. Ze čtveřice veteránů Jamakawy, Sakaie, Arahaty a Ósugiho byl poslední zmíněný jediný schopný být takovým prvkem, který dodával životaschopnost japonským anarchistům. I kdybychom však pominuli jeho předčasnou smrt v roce 1923, jeho tvrdohlavý důraz na extrémní individualismus a osobní svobodu z něj dělal špatného kandidáta pro vedení kolektivistického marxistického hnutí. Zbylá trojice v každém případě vždy dávala přednost teoretické činnosti před přímým zapojením do záškodnických akcí a jejich eventuální posun do středu levicového hnutí je vzdálil od komunistického mainstreamu.

Jako antiteze Jamakawy a jeho současníků působí Kawakami Hadžime. Jeden z nejvýznamnějších marxistických teoretiků své doby, Kawakami vykazoval vysokou míru sociálního cítění a empatie, která se projevovala v jeho osobní filozofii kombinující marxismus, křesťanský humanismus a buddhismus.¹¹² Kawakami se však ve výsledku uvrhl do víru dění, když na konci dvacátých let začal působit v politice a v roce 1932 se stal členem JKS. Hned následující rok byl zatčen a za mřížemi zůstal až do roku 1937, poté se už ve straně neangažoval.¹¹³ Kawakami nikdy nebyl zdaleka vůdcem, kterého strana potřebovala, a ani se jím nesnažil být. Jeho působení ve hnutí však nastavuje zrcadlo ostatním intelektuálům. Podobný odkaz by pravděpodobně zanechal i Sano Manabu, nebýt jeho eventuální zrady.

---

¹¹¹ Mitchell, "Japan's Peace Preservation Law of 1925: Its Origins and Significance," str. 336-337

¹¹² Podrobný rozbor Kawakamiho života a filozofie např. v Gail Lee Bernstein, *Japanese Marxist: A Portrait of Kawakami Hajime, 1879-1946* (Harvard: Harvard University Press, 1976).

¹¹³ Piovesana, "Men and Social Ideas of the Early Taisho Period," str. 127-128

Ve straně ale nepůsobili jenom akademici. Watanabe Masanosuke byl jedním z prvních dělníků, který se přidal do JKS po vyslyšení Jamakawovy výzvy ve *Změně směru proletářského hnutí* z roku 1922. Svoje vůdčí schopnosti prokázal při založení a vedení militantního odboru v Nankacu a skrze své působení v *Hjógikai*.¹¹⁴ Zkušený vůdce s úzkými kontakty mezi dělníky, Watanabe by možná byl schopen stát se vzorovým revolucionářem. Jeho schopnost věrně sloužit zájmům hnutí jak pod Jamakawou, Fukumotem i během přísného diktátu kominterny prokazovala výraznou ideologickou pružnost. Veškerý potenciál, které jeho působení ve straně mělo však padl vniveč po jeho smrti v roce 1928 ve věku pouhých 29 let.

Výčet výrazných osobností hnutí tímto sice nekončí, ale v každém případě v předválečné historii strany nebyl nikdy výrazný jedinec, který by dlouhodobě stál v čele. Zmínku si zaslouží ještě Nosaka Sanzō (野坂三蔵 1892-1993), který, ačkoliv vždy přítomný, před válkou zastával spíše podpůrné role a svoji schopnost vést prokázal až v roce 1946, když společně s Šigou a Tokudou úspěšně konsolidoval moc ve straně a ujal se vedení.¹¹⁵

5.2 Hnutí zdola

Další problém, který skrz dvacátá léta konzistentně zaměstnával komunisty, byla otázka, jak oslovit svojí cílovou skupinu – proletariát. Výzva k přehodnocení přístupu k dělnickým a rolnickým masám se opakovaně objevovala od roku 1922 v instrukcích kominterny i domácí tvorbě a obvykle pokládala otázky, jaké jsou potřeby proletariátu a jak ho přesvědčit na cestu revoluce. Komunisté tak zakládali, případně obsadili, množství různých organizací cílících na osvětu mezi omladinou a marginalizovanými vrstvami obyvatelstva. Zároveň publikovali velké množství různých periodik, ve kterých prezentovali svojí ideologii, například dříve zmíněný *Předvoj* či *Rudý prapor*.

Přirozeně hlavním nástrojem komunistů byly odbory.¹¹⁶ Skrz ně měli možnost přímo oslovit dělnictvo a organizovat občanskou neposlušnost. Jakkoliv

---

¹¹⁴ Large, “The Romance of Revolution in Japanese Anarchism and Communism during the Taishō Period,” str. 453-454

¹¹⁵ John K. Emmerson, “The Japanese Communist Party after Fifty Years,” *Asian Survey* 12, no. 7 (January 1972): str. 568

¹¹⁶ Podrobný rozbor historie a fungování odborů v meziválečném Japonsku je dostupný v Gordon, *Labor and Imperial Democracy in Prewar Japan*.

však byly odbory důležitou součástí komunistické organizace, organizované dělnictvo bylo akorát malou částí pracující třídy Japonského císařství a ještě menší část byla nakloněná radikalismu. Jak bylo uvedeno dříve, členská základna *Hjógikai* po odtržení od *Sódómei* v roce 1924 činila přibližně 15 tisíc dělníků. V tom samém roce celkové členství všech odborů tvořilo 228 262 lidí, což bylo 5,3 % veškerého dělnictva. Komunisté tím pádem měli pod svou kontrolou přibližně 15 % organizovaného dělnictva a méně než procento z veškerého počtu dělníků v zemi.¹¹⁷ Podobnou situaci pozorujeme i mezi rolnictvem, dalším významným pilířem komunistické podpory. Na svém vrcholu měly rolnické svazy přibližně 365 000 členů.¹¹⁸ I přes jejich snahy byl celkový dosah komunistů ve společnosti v praxi velmi nízký.

Gordon vysvětluje, že politické povědomí dělníků se manifestovalo v jejich potřebě žít „normální život“ a být respektován jako jednotlivec, což odráželo nový životní styl střední třídy. Tomu napomáhala liberální politika dvacátých let. Jejich potřeby byly naplnitelné v kontextu imperiální demokracie.¹¹⁹ Jinými slovy, k dosažení potřeb proletariátu nebyla z pohledu japonského dělníka revoluce nutná.

5.3 Vliv kominterny

Role kominterny v japonském komunistickém hnutí měla charakter dvousečné zbraně. Na jednu stranu poskytovala japonským radikálům potřebné odborné a ideologické vedení a nutnou finanční podporu.¹²⁰ Na straně druhé nekompromisní pokyny svazu dovolovaly pouze malou míru autonomie. V případě Jamakawy, Fukumota i Kazamy byly pokusy o nezávislou formulaci strategie hořce odsouzeny. Situace byla o to horší tím, že rozkazy přicházející ze svazu nebyly zdaleka založené pouze na potřebách a podmínkách japonského prostředí, ale i na zahraničních zájmech a vnitřních mocenských sporů v sovětském vedení. V tomto ohledu je možné pozorovat paralelu například s čínskými nebo palestinskými komunistickými hnutími, které také postihovala tato tendence během relativně

---

¹¹⁷ James L. McClain, *Japan: A Modern History* (New York: W W Norton & Co Inc), str. 370

¹¹⁸ Reischauer a Craig, *Dějiny Japonska*, str. 202

¹¹⁹ Gordon, *Labor and Imperial Democracy in Prewar Japan*, str. 231-232

¹²⁰ Do jaké míry byli komunisté závislí na sovětských financích bylo zřejmé například na začátku třicátých let, kdy se přísun peněz z Ruska zastavil a na udržení činnosti využívali i zoufalé prostředky, včetně provozování tanečního sálu nebo pokusu o vyloupení banky. Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 236

krátkého období několikrát obrátit směr a podávat zdánlivě zmatené a protichůdné instrukce.

Nejvýrazněji se tento paradox projevil v tezích z roku 1927, ve kterých je zdůrazňována vysoká míra vyspělosti japonské buržoazie a zároveň stále trvaly na potřebě dvoufázové revoluce. To přímo způsobilo zmatek v rámci hnutí v podobě teoretických diskusí *Rónóhy* nebo interní kontroverze okolo návrhu politických tezí Kazamovy frakce o několik let později. Někteří si tuto kritickou slabinu uvědomovali a zběhli nebo se postupem času distancovali. Většina však dál v mezinárodní komunistické vedení slepě věřila.

6 Stát a společnost

Důležitou součástí analýzy japonského socialistického hnutí je i prostředí, ve kterém hnutí existovalo. Na první pohled stát měl nepřekonatelnou převahu nad hnutím, obzvláště pak nad jeho radikálním křídlem. V rámci japonského státu zdánlivě neměli radikálové šanci uspět – jejich společenský dosah byl malý a veřejní činitelé byli vždy o krok napřed. A přesto při bližším zkoumání můžeme dojít k závěru, že ideologický a společenský vývoj byl s existencí radikální levice do velké míry spjatý, a to hlavně v podobě reakce státního aparátu na radikální elementy cizí ideologie.

Státní ideologie vytvořená v období Meidži postavená na obtížně definovatelném pojmu *kokutai* (国体), který vágně znamenal japonský císařský systém, byla fundamentální překážkou úspěchu nejen marxismu, ale i liberalismu a individualismu v Japonském císařství. Stát skrze *kokutai* ve své podstatě vytvářel monopol na legitimitu moci a díky své kolektivistické povaze pak omezoval liberální a individualistické proudy a podryval myšlenku třídního boje.¹²¹ Tuto ideologii pak systematicky stát mezi občany utvrzoval skrze instituce jako byly školství, vojenská služba nebo sociální politika.¹²² Toto se projevuje i v interpretaci demokracie liberálních intelektuálů, jako byl například Jošino Sakuzó a jeho pojetí japonské demokracie *minponšugi* (民本主義) nebo podobě individualistického myšlení během období Taišó, které měly tendence nepřikládat důraz na osobní svobodu ve veřejné sféře.¹²³

Státní ideologie *vis a vis* levicovému radikalismu se tak v první polovině dvacátého století manifestovala ve společnosti buď pasivně skrze nízký společenský zájem nebo naopak jako aktivní násilné potlačování, vykonávané jak policií, tak samotnými občany.

---

¹²¹ Germaine A. Hoston, “The State, Modernity, and the Fate of Liberalism in Prewar Japan,” *The Journal of Asian Studies* 51, no. 2 (1992), str. 291

¹²² Brett McCormick, “When the Medium Is the Message: The Ideological Role of Yoshino Sakuzô's Minponshugi in Mobilising the Japanese Public,” *European Journal of East Asian Studies* 6, no. 2 (2007), str. 206; Sheldon Garon, *Molding Japanese Minds the State in Everyday Life* (Princeton: Princeton University Press, 1998), str. 45-49, 52-56

¹²³ Pro podrobný rozbor Jošina a *minpošugi* viz. McCormick, “When the Medium Is the Message: The Ideological Role of Yoshino Sakuzô's Minponshugi in Mobilising the Japanese Public”; Pro rozbor individualismu viz. Sharon Hamilton Nolte, “Individualism in Taishô Japan,” *The Journal of Asian Studies* 43, no. 4 (1984).

6.1 Policejní represe a násilí

Jedním případem, jak přítomnost levicových radikálů formovala společnost, byl diskurz ohledně násilí. Prvním typem je policejní násilí, které bylo využíváno při potlačování disentu. Někdy, jako například při potlačování stávek a násilných protestů, bylo vyprovokované. Objevovaly se však i případy, kdy násilí nebylo odpovědí na agresivitu z druhé strany, ale vzniklo z ideologického kontextu doby. Bílý teror, který následoval po zemětřesení v roce 1923 a vyústil ve vraždu několika radikálů, Ósugiho milenky a sedmiletého synovce, nebyl založený na racionálním potlačování radikální ideologie, nýbrž vznikl jako emocionální a ideologická reakce na traumatickou událost stejně jako hon na příslušníky korejské menšiny několik dní předtím.¹²⁴ Stupňující se policejní brutalita na komunistech ve třicátých letech potom korespondovala s nástupem nacionalismu.

Policie nebyla jediná, kdo využíval násilí jako vyjádření ideologie. Pravicové *bóryokudany* (暴力団), byly ochotní pomocníci státu v represi průmyslových stávek a protestů. Svoji činnost pak skupiny opodstatňovaly svojí loajalitou k císaři. Stát tuto formu násilí toleroval, a tak v praxi legitimoval civilní násilí ve jménu *kokutai*.¹²⁵

Tváří tvář tvrdé násilné represi následně komunisté hledali východisko ve stupňování násilí. Na přelomu třicátých let se zvyšovala intenzita násilné občanské neposlušnosti a uvnitř strany byly vytvářeny jednotky k účelu sebeobrany proti policii a špehům uvnitř strany.¹²⁶ Situace vyvrcholila v roce 1933, když jistý Mijamoto Kendži (宮本顯治 1908-2007) k smrti umučil jednoho takového špeha.¹²⁷ Ideologicky laděné násilí tak tvořilo spirálu, která způsobila ještě tvrdší represi radikální levice.

6.2 Legislativa a ideologie

Důkazem vlivu socialistického hnutí na státní aparát byla legislativa a fungování justice. Stát měl k dispozici řadu zákonů, které byly nástrojem

---

¹²⁴ McClain, *Japan: A Modern History*, str. 389; Mitchell, "Japan's Peace Preservation Law of 1925: Its Origins and Significance," str. 323

¹²⁵ Siniawer, Eiko Maruko, "Liberalism Undone: Discourses on Political Violence in Interwar Japan," *Modern Asian Studies* 45, no. 4 (December 2010), str. 982

¹²⁶ Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*, str. 38

¹²⁷ Beckmann and Okubo, *The Japanese Communist Party*, str. 244-245; Ironií osudu je fakt, že když Mijamoto v letech 1958 až 1977 sloužil jako předseda strany, pomohl vytvořit image „milovatelné“ pacifistické JKS.

myšlenkové kontroly, a hojně je využíval k potlačování nežádoucích společenských proudů. Konkrétním případem je zákon o ochraně veřejného pořádku, který vznikl právě jako odpověď byrokracie na vznikající radikální levici.

Levicové publikace nebo pokus o atentát na korunního prince Hirohita v roce 1923 v byrokratech vzbuzoval míru znepokojení, jelikož v těchto fenoménech viděli výzvu dosavadního státního uspořádání. Případ Kondóa v Šimonoseki, kdy muž musel být kvůli nedostačující legislativě propuštěn, dále byrokraty utvrzoval v tom, že je potřeba problém řešit novými zákony.¹²⁸ Situace vykryštovala ve vznik zákona o ochraně veřejného pořádku. Zákon měl silný emoční náboj, což potvrzuje použití nacionalisticky laděného a obtížně definovatelného termínu *kokutai* ve znění zákona. Mitchell usuzuje, že zákon, spíše než legislativa, sloužil jako utvrzení národní jednoty a ideologie.¹²⁹

Že zákon opravdu sloužil jako nástroj ideologické kontroly a nejen jako pouhé protiopatření proti občanské neposlušnosti dokazuje jeho následné využití. Přestože byrokraté zákonodárce ujistovali, že zákon má být využit pouze k potlačování radikální levice, legislativa se ve třicátých letech stala nástrojem tvrdé represe proti nepohodlným jedincům i skupinám. Zákon už ve dvacátých letech byl kromě trestání komunistů využíván k destrukci náboženských kultů.¹³⁰ Jinými slovy, snaha o utvrzení státní ideologie v reakci na přítomnost radikální levice ve společnosti způsobila hlubší úpadek státu do totality.

---

¹²⁸ Mitchell, "Japan's Peace Preservation Law of 1925: Its Origins and Significance," str. 322, 327, 329, 333

¹²⁹ Tamtéž, str. 343

¹³⁰ Garon, *Molding Japanese Minds the State in Everyday Life*, str. 60

7 Závěr

Krajní levice, od jejích počátků jako součást většího socialistického hnutí po její eventuální izolaci, při pohledu na její působení v první polovině dvacátého století, nedostala nikdy šanci se prosadit. Sice stála na silném teoretickém základu a měla zdánlivě nekonečný přísun čerstvých rekrutů ochotných riskovat svoji svobodu pro hnutí, ale podmínky státu, ve kterém existovala, nedovolovaly její růst mimo okraj společnosti.

V prvních dvou dekádách dvacátého století se teprve utvářely jednotlivé proudy, které můžeme pozorovat během dvacátých let. Už tehdy však vyplouvaly na povrch neduhy, které měly postihovat hnutí po celý zbytek půlstoletí. Jednak to byla názorová roztržičnost a neochota spolupracovat napříč levicovým spektrem. Další byla státní represe, jejíž vrchol v těchto počátcích byla poprava Kótoku a dalších radikálů. Od přelomu dvacátých let se krajní levice potýkala s novými problémy. Sice se radikálům podařilo založit za podpory mezinárodního komunistického vedení stranu, ale i ta selhala být stmelovacím prvkem pro komunisty. Komunisté nebyli schopni se sjednotit mezi sebou, natož pak sjednotit a vést celý proletariát. Tento fakt a neustávající dohled policie nakonec přiměl revolucionáře stranu rozpustit.

Polovina dvacátých let s sebou přinesla změny, které akorát zhoršily pozici krajní levice ve společnosti. Liberalizace politického prostředí a naopak tvrdší potlačování radikální činnosti dále vedlo k větší izolaci krajního křídla od umírněnějšího zbytku levice. Stalo se tak v odborovém hnutí oddělením levicové frakce od *Sódomei* a vzniku *Hjógakai* a stejný trend se projevil i při utváření nových politických stran. Komunistům se sice podařilo obnovit ilegální komunistickou stranu, ale brzy vyšlo najevo, že pod přísným sovětským dohledem nemělo hnutí autonomii a možnost působit efektivně na základě domácích podmínek. Volby v roce 1928, do kterých se komunisté aktivně zapojili, představili JKS a její program široké veřejnosti. Tato pozornost byla fatální. Strana a její přidružené organizace byly brzy policií kompletně potlačeny.

Přelom dvacátých a třicátých let se vyznačuje spirálou policejní represe a čím dál tím hlubšího ústupu do ilegality. Bylo jasné, že hnutí bez jakékoliv kontinuity vedení a potenciálu oslovit společnost nemělo šanci přežít jako výrazná politická síla. Vedení složené z převážně mladých radikálů nebylo schopné hnutí

efektivně vést a jejich pokusy povstat končily převážně fiaskem. Tváří tvář ohromující převaze státní moci se předválečné komunistické hnutí definitivně rozpadlo.

Nezávisle na organizačních problémech, který hnutím čelilo, se komunisté potýkali s mnohem fundamentálnějším problémem. Byla jím hluboce zakořeněná státní ideologie, která vysvětluje nekompromisní odmítnutí ze strany společnosti a tvrdou reakci veřejných činitelů. Ty se projevovaly pasivně skrze všeobecný nezájem o levicový radikalismus ze strany obyvatelstva, včetně nejnižších vrstev, a aktivně přes násilné policejní i civilní represe, které obsahovaly notný emocionální náboj. Stát legitimací tohoto násilí, ať už přehlížením násilí konaného na dělnictvu pravicovými skupinami, tak schvalováním represivních zákonů, státní ideologii dále prohluboval. Samotná podstata japonského státu tak systematicky bránila úspěchu radikální levice a byla stěžejní překážkou, kterou komunisté během prvních 23 let existence komunistické strany jednoduše neměli šanci překonat.

Ačkoliv byla radikální levice před 2. světovou válkou neúspěšná, její snahy a pokroky v teoretické a organizační sféře kompletně vniveč nepřišly. JKS, která je dnes jedním z nejvýraznějších opozičních subjektů, sice svoje radikální směřování dávno opustila, ale po roce 1946 pozorujeme jasnou kontinuitu vedení strany. Scalapino dále poukazuje, že odkaz skupiny *Rónóha* společně se zbytkem středové levice hrály důležitou roli při utváření poválečného japonského socialismu.¹³¹

---

¹³¹ Scalapino, *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*, str. 33

8 Zdroje

8.1 Knižní zdroje

Beckmann, George M., and Okubo Genji. *The Japanese Communist Party*. Stanford: Stanford University Press, 1969.

Bernstein, Gail Lee. *Japanese Marxist: A Portrait of Kawakami Hajime, 1879-1946*. Harvard: Harvard University Press, 1976.

Garon, Sheldon. *Molding Japanese Minds the State in Everyday Life*. Princeton: Princeton University Press, 1998.

Gordon, Andrew. *Labor and Imperial Democracy in Prewar Japan*. Berkeley: University of California Press, 1992.

Hoston, Germaine A. *Marxism and the Crisis of Development in Prewar Japan*. Princeton: Princeton University Press, 1986.

McClain, James L. *Japan: A Modern History*. New York: W W Norton & Co Inc, 2001.

Najita, Tetsuo. *Japan: The Intellectual Foundations of Modern Japanese Politics*. Chicago: University of Chicago Press, 1980.

Reischauer, Edwin O., a Albert M. Craig. *Dějiny Japonska*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009.

Scalapino, Robert A. *The Japanese Communist Movement: 1920-1966*. Berkeley: University of California Press, 1967.

Tačibana, Takaši 立花隆. *Nihon Kjósantó No Kenkjú (1/3) 日本共産党の研究 (一)*. Tokio: Kodanša 小段社, 1983.

8.2 Články

Emmerson, John K. “The Japanese Communist Party after Fifty Years.” *Asian Survey* 12, no. 7 (1972): 564–79. <https://doi.org/10.2307/2642946>.

Hoston, Germaine A. “The State, Modernity, and the Fate of Liberalism in Prewar Japan.” *The Journal of Asian Studies* 51, no. 2 (1992): 287–316. <https://doi.org/10.2307/2058030>.

Large, Stephen S. “The Romance of Revolution in Japanese Anarchism and Communism during the Taishō Period.” *Modern Asian Studies* 11, no. 3 (1977): 441–67. <https://doi.org/10.1017/s0026749x00014220>.

McCormick, Brett. "When the Medium Is the Message: The Ideological Role of Yoshino Sakuzô's Minponshugi in Mobilising the Japanese Public." *European Journal of East Asian Studies* 6, no. 2 (2007): 185–215. <https://doi.org/10.1163/156805807x256863>.

Mitchell, Richard H. "Japan's Peace Preservation Law of 1925: Its Origins and Significance." *Monumenta Nipponica* 28, no. 3 (1973): 317. <https://doi.org/10.2307/2383786>.

Nolte, Sharon Hamilton. "Individualism in Taishō Japan." *The Journal of Asian Studies* 43, no. 4 (1984): 667–84. <https://doi.org/10.2307/2057149>.

Piovesana, Gino. "Men and Social Ideas of the Early Taisho Period." *Monumenta Nipponica* 19, no. 1/2 (1964): 111–29. <https://doi.org/10.2307/2383285>.

Siniawer, Eiko Maruko. "Liberalism Undone: Discourses on Political Violence in Interwar Japan." *Modern Asian Studies* 45, no. 4 (2010): 973–1002. <https://doi.org/10.1017/s0026749x09000067>.

8.3 Webové stránky

„A profile of the Japanese Communist Party“, navštíveno 1.1.2023, <https://www.jcp.or.jp/english/what-jcp.html>

„Musankaikjúundó no hókótenkan“, navštíveno 1.1.2023, <https://www.marxists.org/nihon/yamakawa/1922/00001.htm>.

„Talking About the 100-Year History and Program of the Japanese Communist Party“, navštíveno 1.1.2023, <https://www.jcp.or.jp/english/jcpcc/blog/2022/09/jcp100-year.html>.